

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 19Co/173/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8311204102
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlata Simková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8311204102.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlata Simkovej a sudkýň JUDr. Gabriely Vílágiovej a JUDr. Jany Burešovej v právnej veci žalobcu Y. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. - Q., U. U. XX proti žalovanému L. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom W., U. XX, zast. JUDr. Jánom Sopiakom, advokátom, Humenné, Štefánikova č. 17 o zaplatenie 29.534,22 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 12C/118/2011-157 zo dňa 30.08.2012 takto jednodhlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok okrem výroku o trovách konania.

Z r u š u j e rozsudok vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia v r a c i a vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaviazať žalovaného zaplatiť mu sumu 29.534,22 Eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 29.10.2010 z dôvodu nevrátenia poskytnutej pôžičky na základe ústnej zmluvy o pôžičke zo dňa 07.10.2005, podľa ktorej žalobca mal požičať žalovanému sumu 33.193,92 Eur, pričom žalovaný z tejto pôžičky žalobcovi nevrátil sumu 29.534,22 Eur.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že vykonaným dokazovaním a citujúc ust. § 657 Občianskeho zákonníka a s poukazom a § 120 ods. 1 O. s. p. ustálil, že predmetom konania je nárok žalobcu na vrátenie poskytnutej pôžičky, ktorú mal žalobca poskytnúť žalovanému podľa ústnej dohody zo dňa 07.10.2005. Žalobca vyplatil na účet žalovaného dňa 07.10.2005 sumu 1.000.000 Sk, pričom sa mal ústne dohodnúť so žalovaným na tom, že žalovaný mu vráti pôžičku najneskôr do konca roku 2009 s tým, že z poskytnutej pôžičky mu žalovaný doposiaľ nevrátil uplatňovanú sumu. Žalobca na preukázanie svojho nároku predložil súdu výpis z účtu a dôkazy, ktorými mu žalovaný vrátil dňa 05.09.2008 sumu 30.000 Sk, dňa 12.11.2008 sumu 10.000 Sk, dňa 24.12.2008 sumu 10.000 Sk a dňa 25.06.2010 sumu 2.000 Eur prevodom na účet. Žalobca neuniesol dôkazné bremeno na preukázanie svojho nároku, aj keď dňa 07.10.2005 poukázal na účet žalovaného sumu 1.000.000 Sk, čo žalovaný ani nepoprel, avšak tak, ako to tvrdil žalovaný a potvrdila to svedkyňa B. Z., tieto peniaze žalobca vyplatil na účet žalovaného z titulu podielu jeho matky, teda svedkyne za spoločné spolužitie v manželstve. Svedkyňa počas konania jednoznačne potvrdila skutočnosť, že požadovala od svojho manžela, s ktorým žila napriek rozvodu v roku 1983 v spoločnej domácnosti až do roku 2010, vyplatenie jej podielu po tom, čo žalobca odpredal svoj rodinný dom v Q.. Tieto finančné prostriedky skutočne svedkyňa aj poukázal, a to na účet žalovaného tak, ako to svedkyňa žiadala z dôvodu, že nemala vlastný účet v peňažnom ústave a peniaze chcela poskytnúť svojmu synovi, teda žalovanému, aby s nimi disponoval, pretože jedine jemu dôverovala.

Žalovaný uvedenú skutočnosť nepoprel a so súhlasom svojej matky z týchto finančných prostriedkov si zakúpil rodinný dom v Q..

Ďalej bolo konštatované, že z dokazovania vyplynulo, že žalovaný poskytol žalobcovi určité splátky, nešlo však o splátky pôžičky tak, ako to tvrdí žalobca, ale o úhradu nákladov súvisiacich s rekonštrukciou rodinného domu v Q., čo potvrdila aj svedkyňa B. Z., ktorá o tieto úhrady poprosila žalovaného a žalovaný tieto úhrady aj vykonal.

Súd prvého stupňa preto ustálil, že v danom prípade nešlo o pôžičku medzi žalobcom a žalovaným, ale že išlo o vyplatenie podielu pre matku žalovaného za roky spoločného spoluzitia, čomu nasvedčuje aj skutočnosť, že neskôr v roku 2010 žalovaný zakúpil z týchto finančných prostriedkov opätovne so súhlasom svojej matky, teda svedkyne, pre ňu byt v B..

Žalovaný tak neunesol dôkazné bremeno o tom, že reálne poskytol finančné prostriedky žalovanému, ktorý by bol povinný tieto finančné prostriedky vrátiť. Svedeckú výpoveď svedka Y. súd považoval iba za účelovú, a to aj z dôvodu, že sám žalovaný túto svedeckú výpoveď poprel.

Z uvedených dôvodov súd prvého stupňa mal za to, že žalobca neunesol dôkazné bremeno na preukázanie svojho nároku a žalobu zamietol v celom rozsahu.

Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 150 O. s. p., pričom za dôvod hodný osobitného zreteľa považoval tú skutočnosť, že žalobca je starobným dôchodcom a ide o spor medzi blízkymi príbuznými a teda by nebolo spravodlivé žiadať od žalobcu, aby znášal náhradu trov konania vo vzťahu k žalovanému. Žalovanému preto náhradu trov konania nepriznal.

Proti uvedenému rozsudku, a to čo do výroku o trovách konania, v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok v napadnutej časti zmeniť a priznať mu trovy prvostupňového konania v rozsahu, ako si ich uplatnil vo svojom podaní zo dňa 31.08.2012 a tiež žiadal priznať trovy odvolacieho konania spojené so spísaním tohto odvolania. Podľa žalovaného súd prvého stupňa o trovách konania rozhodol nesprávne a v rozpore so zákonom. Vzhľadom na výsledky rozhodnutia vo veci mu mali byť priznané trovy konania v plnom rozsahu s poukazom na ust. § 142 ods. 1 O. s. p. Použitie § 150 O. s. p. v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania nie je preskúmateľné. Pri posudzovaní okolností hodných osobitných osobitného zreteľa je treba prihliadať nielen na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery jednej strany, ale je treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch účastníkov konania, teda oboch sporových strán. V súdenom prípade pri rozhodovaní o trovách konania nie je jasné, ako súd vyhodnotil osobné, zárobkové a majetkové pomery žalobcu a už vôbec nie je poukázané na jeho osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery, nie je preto jasné, akými princípmi sa prvostupňový súd riadil ak aplikoval ust. § 150 O. s. p. Blízky príbuzenský vzťah nemôže byť dôvodom pre použitie § 150 O. s. p. za situácie, ak tento vzťah je dlhodobo narušený.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie aj žalobca. V odvolaní uviedol, že ústnou zmluvou pôžičky zo dňa 07.10.2005 žalovanému požičal sumu 33.193,92 Eur, z ktorej sumy mu po viacerých urgenciách vrátil 3.659,70 Eur. Keďže žalovaný odmietol uhradiť zvyšok pôžičky, bol podaný na súd návrh, následne bol vydaný platobný rozkaz, proti ktorému žalovaný podal odpor a vo veci bolo nariadené pojednávanie. Po vykonaní dokazovania súd jeho nárok zamietol, keď dospel k chybnému záveru, že žaloba je nedôvodná a že neunesol dôkazné bremeno na preukázanie nároku. Rozhodnutie súdu prvého stupňa považuje za nesprávne, pretože súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, nevykonal ním navrhnuté dôkazy a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V spise sú materiály, ním navrhnuté dôkazy, listy, ktoré jasne preukazujú jeho zákonný nárok. Žiadal, aby žalovaný predložil určité listinné dôkazy, ktoré predložené neboli. V svojich predchádzajúcich podaniach uvádzal ďalšie skutočnosti, ktoré súd nebral do úvahy. Ak súd tvrdí, že suma vyplatená žalovanému mala byť „vyrovnanie“ akéhosi podielu pre svedkyňu

za roky spoločného spolužitia, pričom žiadna dohoda neexistovala, bol by to riešil priamo s ňou a nie takýmto absurdným spôsobom.

Podľa žalobcu v konaní bol jasne preukázaný kolobeh peňazí, ktoré požičal žalovanému. Išlo o peniaze, ktoré získal z predaja rodinného domu v Q., ktorý zdedil ako 14-ročný. Nemohlo sa jednať ani o BSM, ani o podielové spoluvlastníctvo a je presvedčený, že ani slovenský ani európsky právny systém nepozná „podiel za roky spoločného spolužitia“. Navyše ním navrhnutý nepriamy svedok jasne preukázal, že sa jedná o pôžičku, ktorú poskytol žalovanému.

Považuje preto rozsudok za nesprávny, súd sa jednak nevysporiadal s ním navrhnutými dôkazmi a jednostranne posudzoval výpoveď svedkyne, ktorá ako matka žalovaného je zaujatá. Namietal zaujatosť tejto svedkyne a upozornil súd, že svedkyňa je ovplyvňovaná zo strany žalovaného a žiadal o odmietnutie jej nevierohodnej účelovej výpovede v plnom rozsahu, čím sa však súd nezaoberal.

Navrhol preto, aby krajský súd zmenil napadnutý rozsudok a zaviazal žalovaného zaplatiť mu 29.534,22 Eur s 9 % úrokom ročne od 29.10.2010 až do zaplatenia a žiadal priznať i trovy konania, prípadne navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

K odvolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný tak, že navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa postupom podľa § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdiť. Stotožnil sa so závermi prvostupňového súdu. Uviedol, že sám žalobca sa v svojich vyjadreniach odvolával na výpoveď svedkyne B. Z. do času, kým táto nevypovedala a jej výpoveď nevyznela v jeho neprospech a potvrdzovala žalovaným tvrdené skutočnosti, kedy začal žalobca jej výpoveď spochybňovať.

Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O. s. p.), vzhľadom na včas podané odvolania (§ 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 1, 2 O. s. p. s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia bolo zverejnené na tabuli súdu dňa 10.09.2013 zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné, je dôvodné odvolanie žalovaného.

Zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu (§ 657 Občianskeho zákonníka č. 41/1964 Zb. v znení zmien a doplnkov).

Zmluvou o pôžičke veriteľ prenecháva dlžníkovi na voľné nakladanie veci určené podľa druhu, t. j. veci zastupiteľné, najmä peniaze a dlžník sa zaväzuje vrátiť mu po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu. Právny vzťah založený touto zmluvou môže byť tak odplatný, ako aj bezodplatný. Pre platnosť zmluvy o pôžičke sa nevyžaduje osobitná forma. Možno ju uzatvoriť ústne, aj konkludentným prejavom. Pojmovými znakmi zmluvy sú prenechanie veci na voľné nakladanie, druhovo určené veci, dočasnosť právneho vzťahu, povinnosť vrátiť veci rovnakého druhu a obvykle aj doba splatnosti jej vrátenia.

Účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd je povinný okrem vecí podľa odsekov 2 poučiť účastníkov, že všetky dôkazy musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie a vo veciach, v ktorých sa nenariaďuje pojednávanie (§ 115a) najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliada. Skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr sú odvolacím dôvodom len za podmienok uvedených v § 205a (§ 120 ods. 1, 4 O. s. p.).

Dokazovanie možno vymedziť ako osobitnú činnosť súdu zameranú na získavanie poznatkov o veci, ktorá je predmetom súdneho konania. Povinnosť navrhnúť alebo označiť dôkazné prostriedky v občianskom súdnom konaní je povinnosťou účastníkov konania, ktorá je im všeobecne uložená v citovanom ustanovení § 120 ods. 1 O. s. p. Ide o povinnosť toho z účastníkov, ktorý tvrdí skutočnosť, ktorá má byť v konaní preukázaná. Účastník teda má v konaní dôkaznú povinnosť, teda povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Účastník konania má i dôkazné bremeno, ktoré spočíva v zodpovednosti účastníka konania za to, že v konaní budú preukázané tie rozhodné skutočnosti, ku ktorým sa dôkazné bremeno viaže. Ak v občianskom súdnom konaní žalobca uniesol dôkazné bremeno, je to dôvod na vyhoviecie jeho návrhu; ak ho neuniesol, je to dôvod na vydanie opačného rozhodnutia, t. j. na zamietnutie jeho návrhu.

Súd prvého stupňa sa dôsledne riadil vyššie uvedeným, správne zistil skutkový stav, na ktorom sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Správne je aj odôvodnenie napadnutého rozsudku, na ktoré odvolací súd poukazuje a s ktorým sa stotožňuje. Aj keď v konaní bolo jednoznačne preukázané, že žalobca poskytol žalovanému na jeho účet dňa 07.10.2005 sumu 1.000.000 Sk, nebolo v konaní preukázané, aby dôvodom poskytnutia tejto sumy mala byť zmluva o pôžičke uzavretá medzi účastníkmi tohto konania. Tvrdenie žalobcu o existencii ústnej dohody medzi účastníkmi konania o pôžičke nebolo ničím preukázané. Takúto dohodu poprel žalovaný a aj svedkyňa B. Z. - matka žalovaného a bývala manželka žalobcu, nepotvrdila uzavretie dohody o pôžičke medzi účastníkmi konania. Svedok J. Y. mal mať informácie o existencii pôžičky iba sprostredkovane, bez priamej účasti pri ústnej dohode o pôžičke medzi účastníkmi konania. Svedok pritom uviedol, že informácie o tom, že žalovaný si mal kúpiť v Q. byt, vedel od žalobcu.

Aj odvolací súd sa stotožňuje so zistením súdu prvého stupňa, že žalobca nepreukázal existenciu zmluvy o pôžičke medzi účastníkmi konania, preto nebolo možné jeho žalobe vyhovieť, keďže nárok si odvodzoval práve od zmluvy o pôžičke. Odvolací súd s poukazom na ust. § 219 ods. 2 O. s. p. dopĺňa na zdôvodnenie správnosti napadnutého rozhodnutia ešte to, že pre úspech žaloby bolo nutné, aby žalobca preukázal existenciu dohody so žalovaným o pôžičke. Keďže uvedená skutočnosť preukázaná nebola, nebolo možné žalobe vyhovieť. Ani prípadné listiny týkajúce sa nadobudnutia nehnuteľnosti žalovaným nepreukazujú vznik a existenciu zmluvy o pôžičke medzi účastníkmi konania.

K odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd ešte uvádza, že nie je nič mimoriadne, ak bývalí manželia sa dohodnú o vyplatení finančných prostriedkov, či už z dôvodu vyporiadania BSM alebo z dôvodu napr. vrátenia finančných prostriedkov použitých jedným z bývalých manželov do majetku druhého z manželov, alebo vyplatenie sumy z iných právnych dôvodov. Ak teda súd prvého stupňa použil slovné spojenia, že peniaze žalobca vyplatil na účet žalovaného ako podiel jeho matky „za spoločné spoluzitie v manželstve“, tieto termíny vyplynuli z jej výpovede. Vzhľadom na to, že svedkyňa tvrdila, že poskytla svoje finančné prostriedky do majetku žalobcu, mohla od žalobcu požadovať vrátenie takto investovaných jej finančných prostriedkov. Pre rozhodnutie súdu však tieto skutočnosti nie sú rozhodujúce. Rozhodujúcim bolo zistiť existenciu zmluvy o pôžičke medzi účastníkmi konania, ktorá žalobcom preukázaná nebola.

Z vyššie uvedených dôvodov preto odvolací súd považuje rozsudok súdu prvého stupňa za správny, a preto ho postupom podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil, a to okrem výroku o trovách konania.

Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd priznáva náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 142 ods. 1 O. s. p.).

Ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkovo alebo sčasti priznať. Súď prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť (§ 150 ods. 1 O. s. p.).

V sporových konaniach, kde vystupuje žalobca verzus žalovaný, sa ohľadne náhrady trov konania uplatňuje tzv. zásada úspechu, a teda účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Ustanovenie § 150 ods. 1 O. s. p. umožňuje súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením tzv. moderačného absolučného práva. Zákon však vyžaduje pre realizáciu tohto sudcovského moderačného práva, aby v danom prípade išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa. Jednou zo skupín prípadov, v ktorých aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy, sú prípady charakteristické sociálnym aspektom, ktorý vystupuje do popredia vtedy, keď povinný účastník nemôže uhradiť náhradu trov konania z dôvodov, ktoré sám nezavinil, alebo ich môže uhradiť len s veľkými ťažkosťami. Súd pritom zohľadňuje osobné, majetkové, zárobné a iné pomery oboch účastníkov, prihliadne na postoj účastníkov v konaní a prípadne iné okolnosti a môže dospieť k záveru o úplnom nepriznaní trov konania úspešnému účastníkovi alebo o nepriznaní čiastočnom, a to práve s ohľadom na intenzitu preukázaných dôvodov hodných osobitného zreteľa. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprímeraná tvrdosť voči účastníkovi a aby neodporovalo dobrým mravom.

Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa predčasne rozhodol o trovách konania aplikujúc ust. § 150 ods. 1 O. s. p., a to bez náležitého zistenia podmienok pre jeho aplikáciu, čo aj nedostatočne odôvodnil, preto bolo nutné rozsudok vo výroku o trovách konania zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa na nové konanie.

Úlohou súdu prvého stupňa bude opätovne rozhodnúť o trovách konania. Opätovne posúdi či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle ust. § 150 ods. 1 O. s. p. Ak nebudú zistené okolnosti na aplikáciu uvedeného ustanovenia, rozhodne o trovách konania postupom podľa § 142 ods. 1 O. s. p. Úlohou súdu prvého stupňa bude nové rozhodnutie o trovách konania náležite odôvodniť tak, aby aj tento výrok zodpovedal ustanoveniu § 157 ods. 2 O. s. p., a to požiadavkám riadneho odôvodnenia rozhodnutia aj čo do výroku o trovách konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.